

«ЄВРОПЕЙСЬКА» МОВНА ОСВІТА: ЗАВДАННЯ ТА ПЕРЕШКОДИ

Кузнецова О.Ю. (Харків)

Завдання «створення відкритого освітнього простору» спрямоване, по-перше, на спрощення доступу до освіти усім віковим групам і, по-друге, на створення системи так званих «мостів» для того, щоб зробити можливим перехід від одного напрямку навчання до іншого або від однієї системи освіти до іншої – європейці повинні мати змогу накопичувати попередні освітні досягнення та бути впевненими, що отримані кредити та кваліфікації будуть визнані в усьому просторі ЄС [2].

Визначення таких завдань й слугувало підставою розробки спільних європейських принципів визначення компетенцій й кваліфікацій, серед яких вивчення мов є одним з 12 ключових завдань і сфер взаємодії [3]. У цілому володіння іноземною мовою розглядається як інструмент передачі думок, інформації та налагодження ефективної комунікації, а також як важливий елемент інтелектуального розвитку людини, її світосприйняття і самовираження [1].

Утім науковці й освітяни у європейських країнах відзначають, що існуючий стан європейської мовної освіти демонструє нові реалії, що певною мірою висвітлюють перешкоди досягненню офіційно визначених цілей.

Так, починаючи з 1945 року і особливо в останні десятиріччя найбільш розповсюдженою іноземною мовою, що вивчається і в Західній, і в Східній Європі стає англійська мова. Хоча дослідники зазначають, що з огляду на домінування англійської мови у ряді найважливіших соціальних сфер, комерції, фінансів, наукових досліджень, у вищій освіті, засобах масової комунікації, попкультурі, ця мова вже не підпадає під звичне визначення іноземної мови. Сьогодні у ЄС вказують, що набуття панівного положення англійською мовою, пов'язане з тим, що вона все більше стає й сприймається як засіб міжетнічного спілкування (*lingua franca*) [4].

Водночас в освітній сфері це знаходить прояв у тенденції до домінування, зокрема у сфері вищої освіти, що суперечить європейським настановам про підтримку всіх європейських мов і забезпечення розмаїття мов в освіті.

У ЄС докладають серйозних зусиль задля забезпечення вивчення і диверсифікації мов в освіті, про що свідчать розроблені і схвалені документи. Наприклад, документ Єврокомісії «Розвиток вивчення мов і лінгвістичного розмаїття: план дій 2004-2006» (липень 2003р.) був спрямований на зменшення надмірного наголосу на вивчення англійської мови в освітніх системах і суспільстві у цілому на континенті. У 2005 р. Єврокомісією були розроблені положення «Стратегії мультилінгвізму», у яких зафіксовано досягнуті результати й водночас сформульовано план дій, зорієнтований на те, щоб примусити країни-члени ЄС адаптувати свою мовну політику відповідно до визначеного плану дій [5]. Не дивлячись на те, що рішення Єврокомісії не є обов'язковими, створюються умови, що вимагають уряди європейських країн звітувати про реалізовані заходи.

З огляду на тенденції глобалізації та інтеграції перед сферою вищої освіти висувають завдання поширення ідей полікультурної освіти, яка забезпечує досягнення взаєморозуміння, безконфліктного існування представників різних культур, визнання рівноцінності та рівноправ'я усіх етнічних і соціальних груп, формує повагу до розмаїття інших культур та їх представників і розуміння єдиного світу.

Література

1. Кузнецова О.Ю. Іншомовна освіта у контексті європейського відкритого освітнього простору/ О.Ю.Кузнецова //Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м.Суми, 4-5 березня 2014 р.).– Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. – Том.1. – 316 с. – с.75-77.
2. Локшина О. І. Етапи розвитку стратегії Європейського Союзу у галузі освіти [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.ime.edu.ua.net/em2/content/07loiuet.html>
3. Education and Training in Europe: diverse systems, shared goals for 2010. The work programme on the future objectives of education and training systems

[Electronic resource]. – Mode of access :
<http://europa.eu.int/comm/education/policies>.

4. Encyclopedia of Language and Education /Ed. by Stephen May, Nancy H. Hornberger. – Vol.1. - Springer Science+Business Media, LLC, 2008. – 437 p.

5. Framework Strategy for Multilingualism[Electronic resource]. – Mode of access:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11084_en.htm

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

Купчик Л.Є. (Рівне)

Сучасна європейська лінгводидактика характеризується намаганнями звільнитися від заняття, спрямованого на граматичні знання, вивчення слів і досягнень літератури, для того щоб передавати живі, комунікативні вміння та навички використовувати набуті знання на практиці.

Популярною сьогодні є інтегративна лінгводидактика, яка дозволяє в умовах багатомовності поєднати викладання рідної (M1) з іноземними мовами (M2, M3, тощо), створюючи між ними зв'язки синергії. Так, в Австрії першу іноземну мову вивчають з першого класу з 2003/04 навчального року. Це є обов'язковий предмет без оцінювання успішності протягом перших двох років навчання, який включає декілька тем і вивчається в інтегрованій формі, як зазначено у навчальному плані народної школи (Volksschule) [1, с. 243-248].

Г.-Ю. Крумм (H.-J. Krumm), описуючи перехід від адитивної до курикулярної багатомовності, стверджує, що мови вивчають не за рахунок іншої або всупереч іншій мові, а засобами всіх мов спільно формують мовне багатство людини [4]. Знання однієї мови не надають можливості для порівняння. Натомість знання багатьох мов і культур уможливають більш перспективні стосунки, які сприяють відкритості, гнучкості та створюють відчуття комплексності в мовній освіті.